TŘI ZAJÍMAVÉ FORMY MOTÝLŮ ZE SRBSKA U BEROUNA

THREE INTERESTING FORMS OF LEPIDOPTERA FROM SRBSKO NEAR BEROUN

Martin Mařík

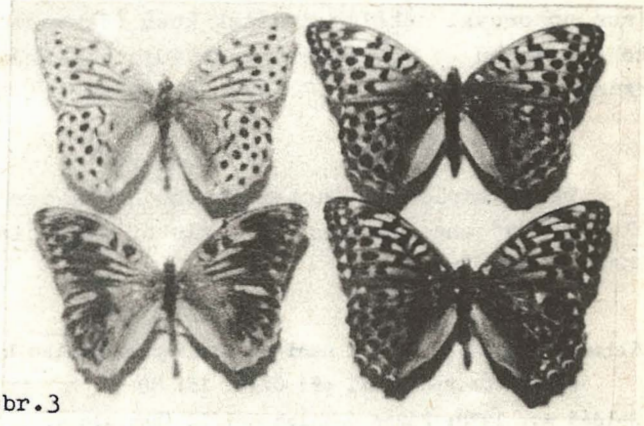
Na významné středočeské lokalitě v Srbsku u Berouna jsem zjistil tři zajímavé motýlí formy. Dvě z nich patří mezi nanismy a další je příkladem melanismu.

V polesí KODA jsem 1.5.1980 chytil nanistický exemplář běláska Anthocharis cardamines (L). Mimo výrazně menší velikosti se nelišil od ostatních motýlů tohoto druhu, kteří se současně s ním na nalezišti vyskytovali (viz obr.1). Druhým nanismem z téže lokality je můra Callistege mi (Clerck), nalezená 10.6.1980. Opět byly zároveň s tímto motýlem chyceny dva exempláře normální velikosti, od nichž se zakrslý kus tentokrát lišil i kresbou (skvrny na zadních křídlech byly více rozšířeny a žlutá barva byla sytější než u normálních imag - obr. 2).

O výskytu nanismu u motýlů psal naposledy Slimák (1979), který uvádí jako jediná publikovaná naleziště těchto forem step u Mohelna a okolí Nového Mesta nad Váhom. Je velmi pravděpodobné, že se vyskytují i jinde, jak o tom např. svědčí i nálezy ze Srbska.

Obr.1 Obr.2

Obr.3

Texty k fotografiím :

obr.1 nahoře normální sameček Anthocharis cardamines (L.), dole nanismus
obr.2 nahoře normální jedinec Callistege mi (Clarck,) dole nanismus
obr.3 vlevo nahoře normální sameček Argynnis paphia L.,
pod ním melanistický sameček
vpravo nahoře normální samička, pod ní f. valesina

Zde ovšem není výskyt pravidelný, jako je tomu na mohelenské stepi, je spíše důsledkem mikroklimatických poměrů. Je ale také pravda, že v Srbsku je množství xerotermních lokalit, které pravděpodobnost vzniku těchto forem zvětšují.

Uvádím nyní hodnoty délky křídel ve stejné formě jako Slimák (1979) ve své práci, tj. délka křídel nanismů - délka normálních kusů - vyjádření poměru v %:

Pieridae:
Anthocharis cardamines (L.) 1,3 cm - 1,9 cm - 68,4%
Noctuidae:
Callistege mi (Clerck) 1,2 cm - 1,5 cm - 80%

Pozn.: Poměr hodnot uvedených ve Slimákově práci kolísá od 53,3% u Lycaena phlaeas do 85,7% u Aphantopus hypernathus (převzato od Povolného).

Třetí zajímavá forma patří mezi melanismy. U perleťovce Arbynnis paphia L. je velmi dobře známa tmavá forma valesina u samiček. Z území Karlštejnska udává pravidelný výskyt Soldát (1978). Na některých místech je velice hojná, např. na KODĚ jsem na jednom místě při okraji lesa pozoroval několik desítek kusů (červenec 1979 i 1980). U samečků tohoto druhu se melanismus vyskytuje poměrně vzácněji. Jeden takový exemplář jsem chytil 3.7.1979 na nástupišti žel. stanice Srbsko (obr. 3).

Summary:

Two examples of nanism (Anthocharis cardamines L., Callistege mi Clerck) and one of melanism (male of Argynnis paphia L.) from Central Bohemia are described.

Literatura

Slimák, L., 1979: Výskyt nanismu u žltáčika Colias hyale L. (Lepidoptera Pieridae). Zprávy Čs.spol.ent. při ČSAV, 15: 89-90

Soldát M., 1978: Fauna denních motýlů (Rhopalocera) Karlštejnska Bohemia centralis, Praha, 7: 163-169.

Adresa autora (Autor´s addres):
Martin Mařík, Říčanova 26, 169 00 Praha 6 - Břevnov.